

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

Oppdragsbrev til Gassnova SF

2015

INNHold

1	Innledning.....	3
2	Overordnede mål og hovedoppgaver	3
3	Mål og oppgaver for 2015	4
3.1	CLIMIT-programmet.....	4
3.2	Teknologisenter for CO ₂ -fangst på Mongstad (TCM DA)	5
3.3	Rådgivende oppgaver	6
3.3.1	Kartlegging og utredning av fullskala CO ₂ -håndtering.....	6
4	Andre forutsetninger og krav.....	7
4.1	Koordinering med andre aktører	7
4.2	Kommunikasjon og informasjon	7
5	Rapportering og resultatoppfølging	7
5.1	Rapportering til statsregnskapet	7
5.2	Risiko- og vesentlighetsvurderinger	7
5.3	Årsrapport	8
6	Budsjett og fullmakter.....	8
6.1	Fond for CLIMIT	9
6.2	Kap. 1840 CO ₂ -håndtering.....	9
6.3	Oppfølging av lån til TCM DA	10
6.4	Forslag om budsjettendringer og omprioriteringer.....	10
7	Planer i henhold til § 9 i vedtekter for Gassnova.....	11
8	Tildeling	11

1 Innledning

Det vises til Prop. 1 S (2014-2015) fra Olje- og energidepartementet (OED) og Innst. 9 S (2014-2015). Departementet har utarbeidet oppdragsbrev som gir de økonomiske rammene for Gassnova i 2015 og en nærmere beskrivelse av mål, styringsparametre og rapporteringskrav.

Departementet er ansvarlig for eierstyringen av Gassnova, jf. § 4 i vedtekter for Gassnova SF, og at vedtak fattet av Stortinget følges opp. Eierstyringen mellom OED og Gassnova utøves i foretaksmøtet supplert med følgende hoveddokumenter:

- Departementets årlige budsjettproposisjon
- Departementets årlige oppdragsbrev
- Vedtekter for Gassnova SF og Fond for CLIMIT, jf. vedlegg 1 og 2
- Instruks for økonomistyring av Fond for CLIMIT
- Regelverk for Gassnovas forvaltning av tilskudd til miljøvennlig teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂, jf. vedlegg 3
- Årsrapport fra Gassnova SF
- Årsregnskap for Gassnova SF og Fond for CLIMIT

Et hovedprinsipp er at det skal tilstrebes gjennomgående konsistens mellom de ulike hoveddokumentene. Styringsdialogens karakter forutsetter at OEDs styringssignaler i hovedsak skal være stabile over tid, justert for nødvendige endringer og tilpasninger. OED og Gassnova skal ha løpende dialog om behov for endringer under foretakets hovedoppgaver som følge av eventuelle endrede politiske styringssignaler i løpet av året.

2 Overordnede mål og hovedoppgaver

I henhold til vedtektene er Gassnovas formål og hovedoppgaver å:

1. Forvalte statens interesser knyttet til CO₂-håndtering og gjennomføre de prosjekter som foretaksmøtet bestemmer.
2. Gi råd til Olje- og energidepartementet i spørsmål vedrørende CO₂-håndtering.
3. Bidra til teknologiutvikling og kompetanseoppbygging gjennom konkrete CO₂-håndteringsprosjekter og gjennomføring av CLIMIT-programmet.

Foretaket skal legge til rette for at statens deltakelse i CO₂-håndteringsprosjekter kan nyttiggjøres best mulig av staten eller statlig eide enheter. Gassnova forvalter CLIMIT-programmet i samarbeid med Norges forskningsråd og leder sekretariatsfunksjonen.

Det overordnede samfunns målet for regjeringens arbeid med CO₂-håndtering er:

«Å oppnå stabilisering i konsentrasjonen av drivhusgasser i atmosfæren på et nivå som vil forhindre farlig menneskeskapt påvirkning av klimasystemet»

Resultatet som tiltakene skal utløse er formulert i følgende effektmål:

«Å gi et selvstendig og målbart bidrag til å utvikle og demonstrere teknologi for fangst og lagring av CO₂ med et spredningspotensial»

For at målene skal nås er det nødvendig med teknologiutvikling og reduksjon av kostnadene. Gassnova skal gjennomføre tiltak som kan bidra til å nå målene for arbeidet i henhold til foretakets formål og de hovedmål og delmål som er nærmere beskrevet i oppdragsbrevet.

De overordnede kravene til tiltak er at de bør være utløsende, gi læring og global kunnskaps-spredning og redusere barrierer. Med utløsende menes at tiltakene bidrar til å gjennomføre aktiviteter som ellers ikke ville blitt realisert uten statlig medvirkning og støtte, eller som ville blitt realisert i et mindre omfang eller over lengre tid.

I tillegg bør nytten stå i et rimelig forhold til kostnaden og risikoen som staten tar. Videre skal tiltakene være mulige å gjennomføre og realistiske.

Regjeringen har en ambisjon om å realisere minst ett fullskala anlegg for fangst og lagring av CO₂ innen 2020, jf. Prop. 1 S Tillegg 1 og Innst. 9 S (2013-2014), romertallsvedtak XIX.

3 Mål og oppgaver for 2015

I det følgende er Gassnovas mål gjengitt fra Prop. 1 S (2014-2015). Under hver hovedoppgave er det satt hovedmål og delmål. Til hvert delmål er det satt opp styringsparametre som setter krav til hvilken informasjon departementet ønsker i årsrapporten for å kunne vurdere grad av måloppnåelse. I tillegg til rapportering på hvert delmål skal Gassnova under hver oppgave gi en kort vurdering av hvordan foretakets arbeid bidrar til å oppnå hovedmålet.

3.1 CLIMIT-programmet

Hovedmålet med CLIMIT-programmet er å bidra til å utvikle kostnadseffektive og fremtidsrettede teknologikonsepter for CO₂-håndtering.

Regelverk for Gassnovas forvaltning av midlene fra Fond for CLIMIT følger i vedlegg 3. Det vises også til mandat for programstyret for CLIMIT-programmet som gir føringer for programmet, jf. vedlegg 4.

Gassnova skal gjennom sitt ansvar for demonstrasjonsdelen av CLIMIT gi økonomisk støtte til utvikling og demonstrasjon av teknologier for CO₂-håndtering som bidrar til:

Delmål	Styringsparametre
– Utvikling av kunnskap, kompetanse, teknologi og løsninger som kan gi viktige bidrag til kostnadsreduksjoner og bred internasjonal utbredelse av CO ₂ -håndtering	– <i>Beskrive hvordan programmet har bidratt til kvalifisering av nye tekniske løsninger eller teknologikomponenter</i>
– Utnyttelse av nasjonale fortrinn og utvikling av ny teknologi og tjenestekonsepter med kommersielt og internasjonalt potensial.	– <i>Beskrive hvordan programmet har bidratt til kompetanseutvikling i teknologiske og industrielle miljøer</i> – <i>Beskrive hvordan programmet har bidratt til kommersialisering og internasjonal spredning av løsninger og kompetanse</i> – <i>Beskrive hvordan programmet har bidratt til kostnadsreduksjoner og/eller ytelsesforbedringer i verdikjeden</i> – <i>Kvantifiserbare resultater innenfor fangst, transport og lagring av CO₂.</i>

Gassnova organiserer søknadsprosesser og legger fram for CLIMITs programstyre kvalitetssikrede innstillinger om bevilgningsvedtak samt eventuelle avvikssaker som fordrer programstyrevedtak. Sekretariatet følger opp vedtatte prosjekter i tråd med programstyrets beslutning og vedtatte prosedyrer. Videre skal Gassnova kartlegge behov og ta nødvendige

initiativer knyttet til utviklingen av teknologier for fangst, transport og lagring av CO₂ fra fossil kraftproduksjon og industriutslipp.

Internasjonalt samarbeid kan bidra til raskere og mer effektiv utvikling av ny teknologi og løsninger for CO₂-fangst og -lagring. Norge deltar som fullverdig medlem i EUs forskningssatsing Horisont 2020. Gassnova skal legge til rette for deltakelse i et ERA-NET Cofund CCS som er under utvikling under ledelse av Norges forskningsråd, og der det norske bidraget skal komme fra CLIMIT-programmet.

3.2 Teknologisenter for CO₂-fangst på Mongstad (TCM DA)

Teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad er etablert med mål om å skape en arena for langsiktig og målrettet utvikling, testing og kvalifisering av teknologi for CO₂-fangst. Det er også et mål å bidra til internasjonal spredning av disse erfaringene, slik at kostnader og risiko for fullskala CO₂-fangst kan reduseres. Gassnova ivaretar statens eierandel i TCM DA, blant annet gjennom deltakelse i og ledelse av TCM DAs selskapsmøte. Eventuelle avtaler om overdragelse av statens eierandeler skal godkjennes av OED, jf. brev av 1. juli 2013 til Gassnova. Rekruttering av nye deltakere i TCM DA skal skje i tråd med regelverket for offentlig støtte, jf. ESAs godkjenning av støtte til teknologiselskapet av juli 2008.

Gassnova skal:

Delmål	Styringsparametre
– legge til rette for at statens deltakelse i teknologisenteret kan nyttiggjøres best mulig blant annet gjennom kunnskapsspredning og teknologi-utbredelse, slik at kostnader og risiko for fullskala CO ₂ -fangst kan reduseres.	– <i>Beskriv praktiske erfaringer med fangstteknologier knyttet til design, oppskalering og drift av store CO₂-fangstanlegg.</i> – <i>Redegjør for resultater fra gjennomførte testkampanjer i 2015 og hvordan disse er publisert og kommet andre brukere til nytte.</i> – <i>Beskriv den industrielle deltakelsen i TCM og hvordan denne har bidratt til å sikre teknologisenterets industrielle og teknologiske kompetanse, samt tilført kunnskap og erfaring om gjennomføring av store prosjekter.</i>
– legge til rette for en langsiktig og god utnyttelse av anleggene og den etablerte infrastrukturen ved at nye teknologi-leverandører knytter seg til teknologisenteret for å teste alternative teknologier. I 2015 vil dette særlig gjelde arbeid med å videreutvikle eksisterende testanlegg og arbeid med å tilrettelegge for eventuell bruk av ledig areal til testing av alternative teknologier.	– <i>Redegjør for status og gi en vurdering av ressursbruken så langt i prosjektperioden og videre planer.</i> – <i>Redegjør for status og planer for vedlikehold, modifikasjoner og nye investeringer ved teknologisenteret.</i> – <i>Redegjør for status og resultater av arbeidet med å vurdere ulike alternativer for videre drift av teknologisenteret etter 2017.</i>
– arbeide for å rekruttere nye brukere (teknologileverandører) til TCM.	– <i>Redegjør for status og resultater fra arbeidet med å rekruttere nye brukere av eksisterende anlegg og ledig areal på TCM.</i>

– arbeide for økt industriell deltakelse, herunder rekruttering av nye eiere til TCM DA	– <i>Redegjør for status og muligheter for å rekruttere nye eiere innen utløpet av eksisterende deltakeravtale.</i>
– følge opp deltakeravtalen for TCM DA (gjennomføring og drift), herunder ivareta statens kjøp av tjenester fra selskapet.	- <i>Beskriv hvordan deltakeravtalen for TCM DA er fulgt opp.</i> - <i>Gi en oversikt over status og vurdering av ressursbruken, herunder effektivisering av driften, så langt i prosjektperioden sammenstilt med TCM DA sitt arbeidsprogram og tilhørende budsjett</i>
– på vegne av staten følge opp låneavtalen med TCM DA.	- <i>Beskriv hvordan låneavtalen med TCM DA er fulgt opp.</i> - <i>Gi en oversikt over status og vurdering av ressursbruken så langt i prosjektperioden sammenstilt med TCM DA sitt arbeidsprogram og tilhørende budsjett</i>

3.3 Rådgivende oppgaver

Gassnova skal være en faglig rådgiver for OED i arbeidet med fangst og lagring av CO₂.

3.3.1 Kartlegging og utredning av fullskala CO₂-håndtering

Det vises til mandat for utredning av mulige fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge som legger føringer for kartleggingsarbeidet der første fase er gjennomføring av en idéstudie, jf. vedlegg 5. Formålet med studiene er å klargjøre om det er grunnlag for å sette i gang et industrielt prosjektmodningsløp for et CO₂-håndteringsprosjekt i Norge.

Det er viktig at departementet og Gassnova har en løpende dialog om kartleggingsarbeidet. Det skal holdes jevnlig møter mellom departementet og Gassnova for å drøfte status og fremdrift. Etter ferdigstilling av idéstudiene vil det tas beslutning om videre utredningsarbeid med fullskala CO₂-håndtering. Det vil bli gitt et mandat og supplerende oppdragsbrev for neste fase.

Gassnova skal innen 1. mai:

Oppdrag	Styringsparametre
– gjennomføre idestudier av muligheter for CO ₂ -fangst i Norge.	– <i>Redegjør for gjennomførte idestudier og resultater av arbeidet.</i> – <i>Redegjøre for hvordan et prosjektmodningsløp kan gjennomføres dersom det gjennom idéstudiene identifiseres aktuelle prosjekter.</i>
– i samarbeid med Gassco og Oljedirektoratet utføre idestudier av muligheter for transport og lagring av	– <i>Redegjør for gjennomførte idestudier og resultater av arbeidet.</i> – <i>Redegjøre for hvordan et</i>

CO ₂ fra potensielle fangstprosjekter i Norge. Arbeidet skal omfatte en systematisering og vurdering av kunnskap om mulighetene for å etablere transport- og lagringsløsninger fra aktuelle punktutslipp i Norge.	<i>prosjektmodningsløp kan gjennomføres dersom det gjennom idéstudiene identifiseres aktuelle prosjekter.</i>
--	---

4 Andre forutsetninger og krav

4.1 Koordinering med andre aktører

Departementet legger til grunn at Norges forskningsråd, Norges vassdrags- og energidirektorat, Oljedirektoratet, Enova og Gassnova kostnadsfritt gis innsyn i, og eventuelt mulighet til å delta i, hverandres programmer og prosjekter som finansieres med tildelinger fra Olje- og energidepartementet. Partene må selv avklare nærmere hvilke programmer og prosjekter dette kan gjelde og på hvilken måte dette skal foregå. Kunnskap om miljøeffekter ved CO₂-håndtering skal stilles til rådighet for relevante myndighetsorganer.

4.2 Kommunikasjon og informasjon

Åpen og løpende kontakt mellom Gassnova og OED er en forutsetning for god informasjonsflyt. Det er viktig at det er god gjensidig kunnskap om og kjennskap til forestående hendelser av positiv så vel som negativ art. Det er spesielt viktig at Gassnova i god tid varsler OED om saker som kan bli store, vanskelige eller kontroversielle.

Det forventes at Gassnova nasjonalt og internasjonalt synliggjør oppnådde resultater på sitt område, og på den måten bidrar til økt informasjon og kunnskap om CO₂-håndtering. Det forventes samtidig at Gassnova tar kontakt med OED for avklaring om politisk ledelse i departementet skal være en del av den konkrete synliggjøringen.

5 Rapportering og resultatoppfølging

Frister for rapportering og datoer for planlagte møter i 2015 er angitt i vedlegg 6.

5.1 Rapportering til statsregnskapet

Gassnova skal rapportere til statsregnskapet **innen den 15. i påfølgende måned** om innestående på fondets oppgjørskonto i Norges Bank gjennom innsending av en likvidrapport, jf. punkt 4.1 i Instruks for økonomistyring av Fond for CLIMIT. Likvidrapporten skal oversendes til Direktoratet for økonomistyring med kopi til OED, jf. vedlegg 7.

Departementet fastsetter nærmere krav til rapportering og frister i forbindelse med avslutning av statsregnskapet for 2015.

5.2 Risiko- og vesentlighetsvurderinger

Gassnova skal **innen 15. mars 2015** oversende en særskilt redegjørelse av overordnede risiko- og vesentlighetsvurderinger. Punkt 5.2 i Instruks for økonomistyring av Fond for CLIMIT legges til grunn for rapportering av risiko- og vesentlighetsvurderinger for hele Gassnovas virksomhet.

Gassnova skal i forbindelse med kontaktmøtene rapportere om vesentlige endringer i risikovurderingene, samt status for tiltak og kontrollaktiviteter som er iverksatt for å bringe disse risikofaktorene ned til et akseptabelt nivå.

5.3 Årsrapport

Gassnova skal **innen 15. mars 2016** oversende en samlet årsrapport for virksomheten i 2015. Årsrapporten skal inneholde et separat årsregnskap for henholdsvis Gassnova SF og Fond for CLIMIT.

Årsrapporten skal redegjøre for hvilke aktiviteter som er gjennomført og hvilke resultater som er oppnådd. Graden av måloppnåelse skal forklares på bakgrunn av styringsparametere tilhørende de mål og oppgaver som er beskrevet i oppdragsbrevet.

Når det gjelder oppbygging av årsrapport vises det til hjemmesiden til Direktoratet for økonomistyring og deres anbefalinger og råd til innhold og struktur.

Særskilte krav

Det skal utarbeides særskilte prosjektrekskap for øremerkede midler under kap. 1840, post 70:

- TCM DA - engasjementsoppfølging
- CCS Mulighetsstudie

Videre skal det gis en samlet oversikt over utbetalinger under kap. 1840, post 71 Forskningstjenester og post 72 Lån, TCM DA.

Samfunnsansvar

Gassnova bes om å rapportere om selskapets arbeid med samfunnsansvar i henhold til forventningene som er omtalt i Meld. St. 27 (2013-2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap. Rapporteringen skal være tilpasset selskapets virksomhet og egenart.

Fond for CLIMIT

Det skal utarbeides et årsregnskap for Fond for CLIMIT, jf. punkt 4.2 i Instruks for økonomistyring av Fond for CLIMIT.

6 Budsjett og fullmakter

Statsbudsjettet for 2015 på Olje- og energidepartementets område ble vedtatt av Stortinget 5. desember 2014. For Gassnova er det fattet budsjettvedtak på kap. 1840.

Gassnova har ansvar for å planlegge virksomheten i 2015 slik at mål og resultatkrav oppnås innenfor de budsjettmessige rammene som er gitt i dette brev, jf. § 9 i Reglement for økonomistyring i staten og pkt. 2 i Bestemmelser om økonomistyring i staten. Departementet understreker samtidig at det ikke må pådras utgifter uten at det er budsjettmessig dekning.

I henhold til § 12 i lov om Riksrevisjonen av 7. mai 2004, har Riksrevisjonen rett til å kreve informasjon, innsyn og kontroll med at midlene nyttes i samsvar med forutsetningene.

Det er viktig at Gassnova sørger for organisering, utvikling og bruk av virkemidler som gir effektiv bruk av ressursene. Virksomheten skal vektlegge effektivitet, prioritering og håndtering av nye utfordringer og oppgaver innenfor budsjetttrammene.

6.1 Fond for CLIMIT

Budsjettert ramme for Fond for CLIMIT som stilles til disposisjon for Gassnova i 2015 er som følger:

	Kroner
A Inngående balanse i Fond for CLIMIT per 1.1.2015	350 098 000
B Overføring til Fond for CLIMIT	95 000 000
<i>Sum</i>	445 098 000
C Forpliktelser ved utgangen av 2014	281 728 000
D Budsjettert disponibel ramme for Fond for CLIMIT for 2015	163 370 000

Ad. punkt A: Fond for CLIMITs samlede midler, inntående på fondets konto i Norges Bank, per 1.1.2015.

Ad. punkt B: Andel av bevilgning under kap. 1840, post 50 overføres til Fond for CLIMIT.

Ad. punkt C: Forpliktelser som er pådratt i 2014 eller tidligere og som skal dekkes i 2015 eller senere år.

Ad. punkt D: Gassnova gis fullmakt til å pådra forpliktelser for Fond for CLIMIT innenfor ovennevnte disponible ramme. Det understrekes at utbetalingen av midler må holdes innenfor disponible midler på fondet.

6.2 Kap. 1840 CO₂-håndtering

Post	Betegnelse	Beløp
70	Gassnova SF, kan overføres	112 846 000
	<i>Administrasjonstilskudd</i>	95 846 000
	<i>TCM - engasjementsoppfølging</i>	17 000 000
71	Forskningstjenester, TCM DA, kan overføres.....	1 747 000 000

Midler til videreføring av arbeidet med kartlegging og utredning av fullskala CO₂-håndtering vil bli tildelt etter at disse er søkt overført fra 2014 og godkjent.

Tilskudd under post 70 vil bli utbetalt på bakgrunn av oversendt elektronisk faktura (Elektronisk handelsformat – EHF) til Olje- og energidepartementet. Tilskuddene skal deles opp i minst fire terminbeløp. For mer informasjon om elektronisk faktura, se www.dfo.no/efb.

Tilskuddet under post 71 vil bli utbetalt på bakgrunn av oversendt betalingsanmodning i pdf-format til postmottak@oed.dep.no. Betalingsanmodningen må tydelig merkes med formål og beløp.

Post 70 Gassnova SF

Tilskuddet skal benyttes til deltakelse og ivaretagelse av statens interesser knyttet til CO₂-håndtering og virksomhet i tilknytning til dette, herunder ivaretagelsen og forvaltningen av midlene fra Fond fra CLIMIT. Dette inkluderer utgifter til egen organisasjon og kjøp av ekstern spisskompetanse mv. Tilskuddet inkluderer merverdiavgift.

Av tilskuddet er 17 mill. kroner øremerket Gassnovas oppfølging av statens interesser i teknologiseret for CO₂-fangst på Mongstad (TCM) i 2015. Det skal leveres et særskilt prosjektrekskap over bruken av disse midlene, jf. punkt 5.2.

Gassnova kan fakturere TCM DA for de tjenester som foretaket yter for TCM DA.

Fullmakter

Gassnova gis fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 20 mill. kroner utover gitt bevilgning under kap. 1840, post 70 for å holde driften stabil og effektiv.

Post 71 Forskningstjenester, TCM DA

Tilskuddet skal benyttes til kjøp av forskningstjenester fra TCM DA i 2015 og holdes adskilt fra selskapets regnskap. Av betalingen utgjør utgifter til avdrag og renter på utlånet til sammen 1 519 mill. kroner (inkludert merverdiavgift).

Gassnova skal ha separat bankkonto for kjøp av forskningstjenester fra TCM DA. Renteinntekter som opptjenes på denne bankkontoen skal tilbakeføres til Olje- og energidepartementets konto 7694.05.17105 etter utgangen av regnskapsåret.

6.3 Oppfølging av lån til TCM DA

Lån til TCM DA (kap. 1840, post 72)

Det er bevilget 37 mill. kroner (statens andel) til modifikasjon, vedlikehold og videreutvikling av teknologiseret for CO₂-fangst på Mongstad i 2015. OED vil forestå utbetalinger innenfor disponibel låneramme til TCM DA i henhold til inngått låneavtale mellom TCM DA og staten v/OED av 18. desember 2009.

Renter og avdrag, TCM DA (kap. 4840, post 80 og 86)

Renter og avdrag fra TCM DA anslås til henholdsvis 59 mill. kroner og 1 156 mill. kroner i 2015.

6.4 Forslag om budsjettendringer og omprioriteringer

Eventuelle forslag om budsjettendringer og omprioriteringer i 1. halvår må oversendes innen **1. mars 2015**. Forslagene skal begrunnes og muligheten for inndekning skal vurderes. Eventuelt klarlagt mindre forbruk eller inntektsendringer skal også rapporteres til departementet med forklaringer innen samme frist. Eventuelle forslag om budsjettendringer og omprioriteringer skal sammenlignes med tildelt ramme. Budsjettene skal være utarbeidet i henhold til kontantprinsippet.

Gassnova SF skal innen **18. september 2015** rapportere på budsjett- og regnskapstall på kap. 1840, post 71 og 72 og kap. 4840, post 80 og 86 ved utgangen av august og en prognose for resten av året. Vesentlige avvik i forhold til budsjetttrammer og forutsetninger skal forklares. Eventuelle forslag om budsjettendringer og omprioriteringer skal oversendes innen samme dato.

Gassnova SF (kap. 1840, post 70)

Gassnova skal innen **18. september 2015** oversende regnskap per 31. august og prognose for resten av året, inklusiv de øremerkede midlene. Eventuelle avvik mellom budsjett og revidert budsjett for 2015 skal forklares.

Oversendelsen vil danne grunnlag for vurdering av utbetaling av gjenværende midler til administrasjon under kap. 1840, post 70.

7 Planer i henhold til § 9 i vedtekter for Gassnova

I henhold til § 9 i vedtekter for Gassnova skal følgende saker behandles av foretaksmøtet:

- Planer for kommende år, samt perspektiver på mellomlang sikt og vesentlig endring i noen av disse,
- hovedtrekk i budsjetter for kommende år,
- årsberetning, fastsetting av resultatregnskap og balanse, herunder anvendelse av årsoverskudd eller dekning av årsunderskudd og
- alle saker som antas å ha prinsipielle eller politiske sider av betydning, eller som kan få vesentlige samfunnsøkonomiske eller samfunnsmessige virkninger.

Hovedtrekk i budsjetter skal være i henhold til kontantprinsippet. Gassnova bes utarbeide et plandokument til punkt 1 og 2 som oversendes OED for behandling i foretaksmøtet. Frist for innsendelse av dette dokumentet er **20. april 2015**.

8 Tildeling

Under henvisning til ovennevnte og Reglement for statlig økonomistyring §§ 7 og 8, vil Olje- og energidepartementet med dette meddele at Gassnova SF for 2015 disponerer bevilgninger, fullmakter og gis tilskudd som beskrevet i dette brevet, jf. Stortingets vedtak av 5. desember 2014.

-
- Vedlegg 1: Vedtekter for Gassnova SF
Vedlegg 2: Vedlegg for Fond for CLIMIT
Vedlegg 3: Regelverk for Gassnovas forvaltning av tilskudd til miljøvennlig teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂
Vedlegg 4: Mandat for programstyret for CLIMIT-programmet
Vedlegg 5: Mandat for utredning av mulig fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge
Vedlegg 6: Frist for rapportering og datoer for planlagte møter i 2015
Vedlegg 7: Rundskriv R-10/2014 Rapportering til statsregnskapet for 2015

Vedtekter for Gassnova SF

§ 1 Foretakets navn

Foretakets navn er Gassnova SF.

§ 2 Formål

Gassnova SF har som formål å forvalte statens interesser knyttet til CO₂-håndtering (teknologiutvikling, fangst, transport, injeksjon, lagring av CO₂), og å gjennomføre de prosjekter som foretaksmøtet bestemmer. Det er en målsetting at foretakets arbeid skal resultere i kostnadsreduksjoner knyttet til CO₂-håndtering.

Gassnova SF skal gi råd til Olje- og energidepartementet i forhold til spørsmål vedrørende CO₂-håndtering.

Gassnova SF skal legge til rette for at statens deltakelse i CO₂-håndteringsprosjekter kan nyttiggjøres best mulig av staten eller statlig eide enheter.

Gassnova SF skal bidra til gjennomføring av "CLIMIT-programmet".

Gassnova SF har ikke erverv til formål.

§ 3 Foretakets forretningskontor

Gassnova SFs forretningskontor er i Porsgrunn kommune.

§ 4 Foretakets eier

Gassnova SF hører inn under Olje- og energidepartementet.

§ 5 Innskuddskapital

Statens innskudd i Gassnova SF er på kr 10 000 000.

§ 6 Styret

Gassnova SF ledes av et styre på minst 3 medlemmer.

Har foretaket flere enn 30 ansatte, kan 2/3 av de ansatte kreve at ett styremedlem og en observatør og vararepresentanter velges av og blant de ansatte.

Har de ansatte styrerepresentasjon, skal styret ha minst 5 medlemmer.

Styremedlemmene tjenestegjør i inntil to år.

§ 7 Signatur

Foretakets firma tegnes av to styremedlemmer i felleskap, hvorav styrets leder er den ene. Styret kan meddele prokura.

§ 8 Foretaksmøte

Ordinært foretaksmøte holdes hvert år innen utgangen av juni måned. Foretaksmøtet holdes i Oslo eller Porsgrunn.

§ 9 Styrets foreleggelsesplikt og foretaksmøtets beslutning

Styret skal forelegge følgende saker for foretaksmøtet:

1. Planer for kommende år, samt perspektiver på mellomlang sikt og vesentlige endringer i noen av disse,
2. hovedtrekk i budsjetter for kommende år,
3. årsberetning, fastsetting av resultatregnskap og balanse, herunder anvendelse av årsoverskudd eller dekning av årsunderskudd,
4. alle saker som må antas å ha prinsipielle eller politiske sider av betydning, eller som kan få vesentlige samfunnsøkonomiske eller samfunnsmessige virkninger.

Styret skal underrette departementet om saker som etter punktene 1.-4. skal forelegges foretaksmøtet. Foretaksmøtet avgjør om det vil ta styrets fremlegg til etterretning eller godkjenne eller endre det.

Dersom styrende organer i et samarbeid hvor Gassnova SF deltar skal avgjøre en sak som omfattes av særlige stemmeregler med rett for foretaket til å avgi stemme etter vedtak i foretaksmøte, skal styret forelegge saken for foretaksmøte før foretaket avgir stemme i saken. Har slike styrende organer fattet vedtak som vil være i strid med vilkår og krav i myndighetsbestemte tillatelser eller norsk politikk innenfor CO₂-håndtering, skal styret forelegge saken for foretaksmøtet.

§ 10 Forholdet til "CLIMIT-programmet"

Gassnova SF skal i fellesskap med Norges forskningsråd utføre sekretariatsfunksjonen for "CLIMIT-programmet". Beslutninger under programmet tas av et programstyre som oppnevnes av Olje- og energidepartementet og Forskningsrådet. Rammer for bruken av midler fra Gassteknologifondet er nedfelt i vedtektene for fondet.

§ 11 Finansiering, regnskap og revisjon

Foretakets drift finansieres over statsbudsjettet. Foretaket har ikke adgang til å oppta lån eller stille garanti uten særskilt fullmakt fra Stortinget.

Avlønning i foretaket baseres på statens lønnsordning inkludert tjenstepensjonsordning.

Regnskap for statens deltakerandeler skal føres i samsvar med økonomireglement for staten som er fastsatt ved Kongelig resolusjon og økonomiinstruks fastsatt av Olje- og energidepartementet.

I forhold til regnskap for statens deltakerandeler, vil reglene om Riksrevisjonens kontroll i Lov om Riksrevisjonen få anvendelse.

§ 12 Lederlønnserklæring

Styret skal utarbeide en erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte. Denne tas inn som en note i årsberetningen. Erklæringen skal ha det innhold som er angitt i allmennaksjelovens § 6-16a, og skal behandles på tilsvarende vis på selskapets ordinære generalforsamling. Det vises til allmennaksjelovens § 5-6 tredje ledd.

Vedlegg 2

Dato: 1. februar 2008 (sist endret januar 2011).

VEDTEKTER FOR FOND FOR CLIMIT – CLIMIT-fondet

§ 1. Formål

CLIMIT-fondets formål er å fremme utvikling og demonstrasjon av miljøvennlige og kostnadseffektive teknologier for fossilt basert kraftproduksjon, herunder fangst og lagring av CO₂. Videre skal fondet bidra til utvikling og demonstrasjon av teknologier for håndtering av CO₂-utslipp generelt fra industrien. Fondet skal være en forutsigbar og langsiktig finansieringskilde for teknologiutvikling gjennom CLIMIT-programmet.

§ 2. Tilhørighet

CLIMIT-fondet hører til under Olje- og energidepartementet.

§ 3. Inntekter

Fondets inntekter består av overføringer fra statsbudsjettet.

§ 4. Fondsplassering

Fondets kapital plasseres på konto i Norges Bank som er knyttet til statens konsern-kontoordning.

§ 5. Anvendelse

Gassnova SF skal i fellesskap med Norges forskningsråd utføre sekretariatsfunksjonen for CLIMIT. Beslutninger under programmet tas av et programstyre som oppnevnes av Olje- og energidepartementet. Fondets kapital skal benyttes til tiltak som samsvarer med fondets formål. Olje og energidepartementet stiller fondets kapital til disposisjon for Gassnova SF.

§ 6. Regnskap

Gassnova SF har ansvar for at det føres et fullstendig og separat regnskap over alle inntekter og utgifter under CLIMIT-fondet, og tilsagn/forpliktelser for fondet, etter

Vedlegg 2

Regelverk for økonomistyring i staten, jf. instruks for Gassnova SFs økonomiforvaltning av CLIMIT og CO₂-håndteringsprosjekter.

Senter for statlig økonomistyring (SSØ) leverer økonomitjenester knyttet til føring av regnskapet for CLIMIT-fondet.

§ 7. Rapportering

Gassnova SF skal hvert år oversende Olje- og energidepartementet strategi og årsrapport for forvaltningen av midlene fra CLIMIT-fondet, herunder underlag knyttet til rapportering til statsregnskapet og kapitalregnskapet.

Gassnova SF plikter å opplyse Olje- og energidepartementet om forhold knyttet til bruk av midler fra CLIMIT-fondet som anses av ekstraordinær karakter og saker av overordnet og prinsipiell betydning.

Olje- og energidepartementet rapporterer årlig til Stortinget om bruken av fondets midler.

§ 8. Vedtekter

Olje- og energidepartementet kan endre vedtektene for CLIMIT-fondet.

§ 9. Ikrafttredelse

Disse vedtekter er fastsatt av Olje- og energidepartementet med virkning fra 1. januar 2008.

**Regelverk for Gassnovas forvaltning av
tilskuddet til miljøvennlig teknologi for fangst,
transport og lagring av CO₂**

Fastsatt av Olje- og energidepartementet november 2012
Sist revidert 18. november 2013

Innhold

I	INNLEDNING	3
1	Bakgrunn	3
II	Tilskuddsordningen	3
2	Generelt	3
3	Mål for tilskuddsordningen	3
4	Rapportering og måloppnåelse	4
III	Tildeling og oppfølging av tilskudd	4
5	Kunngjøring	4
6	Kriterier for tilskudd	54
6.1	Tiltak som kvalifiserer for støtte	54
6.2	Krav til prosjekter som kvalifiserer for støtte	5
6.3	Krav til søkere som kvalifiserer for støtte	6
6.4	Krav til finansiering og støttenivå	6
6.5	Teknologirettigheter	8
7	Tilskudd	8
7.1	Vedtak	8
7.2	Tilskuddsbrev	8
7.3	Registrering av tilsagn m.m.	9
8	Oppfølging av tilskudd	9
8.1	Utbetaling	9
8.2	Tibakebetaling	9
8.3	Oppfølging og kontroll	9
IV	Andre bestemmelser	10
9	Økonomiske rammer for tilskuddsvirksomheten	10
10	Forvaltningslovens bestemmelser	10
11	Evaluerings	10
12	Internkontroll	10

I INNLEDNING

1 Bakgrunn

Gassnova SF (heretter "Gassnova") har i oppgave å forvalte midler bevilget over statsbudsjettets programkategori 1840. Midlene skal brukes til utvikling av miljøvennlige fossilt-fyrte teknologier, herunder spesielt utprøving og demonstrasjon av nye teknologiske løsninger for CO₂-håndtering fra gass- og kullkraft, og industriutslipp, samt annen teknologi knyttet til CO₂-håndtering. Midlene skal forvaltes i nært samarbeid med Norges forskningsråd innenfor rammen av et felles program for miljøvennlig gasskraftteknologi, CLIMIT.

II Tilskuddsordning for utvikling av miljøvennlig teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂

2 Generelt

Retningslinjer for etablering og forvaltning av tilskuddsordninger i staten fremgår av kapittel 6 i "Bestemmelser om økonomistyring i staten" (Finansdepartementet 12. desember 2003) og "Reglement for økonomistyring i staten" (Kronprinsreg. res. av 12. desember 2003). Det vises for øvrig til "Veileder om etablering og forvaltning av tilskuddsordninger i staten" utgitt av Finansdepartementet i juni 2004.

Formålet med bestemmelsene er å sikre effektiv og hensiktsmessig utforming og oppfølging av tilskuddsordningen.

Gassnova skal i tilskuddsvirksomheten følge bestemmelsene som er nedfelt i vedtektene, i det årlige tildelingsbrev fra Olje- og energidepartementet, i generelt statlig regelverk, EFTAs overvåkningsorgans retningslinjer for statsstøtte til FoUoI og i dette spesifikke regelverk for tilskuddsordningen. Gassnova kan innføre endringer eller fastsette ytterligere regler for hvordan støtteordningen skal forvaltes. Slike endringer skal skje i samarbeid med Olje- og energidepartementet.

3 Mål for tilskuddsordningen

Innovasjonsvirksomheten skal ved å gi støtte til prosjekter for utprøving og demonstrasjon bidra til å utvikle kostnadseffektive og fremtidsrettede teknologikonsepter for CO₂-håndtering. Dette omfatter kunnskaper og løsninger for:

- CO₂-fangst før, under eller etter kraftproduksjonen
- kompresjon og håndtering av CO₂
- transport av CO₂
- langtidslagring av CO₂ i form av enten injeksjon, deponering eller andre bruksområder
- CO₂-håndtering av industriutslipp (herunder prosessindustri, petrokjemisk industri, samt konvertering av biomasse)

Gassnova skal ha fokus på å delfinansiere prosjekter som vurderes å ha et klart kommersielt potensial og som inneholder en markedsbasert forretningsplan.

4 Rapportering og måloppnåelse

Resultatrapportering skal utformes slik at man kan etterprøve i hvilken grad støtteordningen har bidratt til:

- Kvalifisering av nye tekniske løsninger eller teknologikomponenter
- Kompetanseutvikling i teknologiske og industrielle miljøer
- Kommersialisering av løsninger og kompetanse
- Kostnadsreduksjoner og/eller ytelsesforbedringer i verdikjeden
- Reduksjon av CO₂-utslipp
- Næringsutvikling
- Tilskudd til kraftproduksjon

Tilskuddsordningen er etablert med sikte på en langsiktig satsing. Olje- og energidepartementet har ikke formulert kvantitative resultatkrav til tilskuddsordningen.

III Tildeling og oppfølging av tilskudd

5 Kunngjøring

Kunngjøring av tilskuddsordningen vil skje på innovasjonsprogrammets hjemmeside www.climit.no, via Gassnovas hjemmeside www.gassnova.no og via Norges forskningsråds hjemmeside <http://www.forskningsradet.no>.

Tilskuddsordningen er i utgangspunktet ikke beheftet med særskilt søknadsfrist, men Gassnova kan, dersom hensiktsmessig, innføre slike frister ved kunngjøring.

Søknader til CLIMIT-FOU basert på utlysninger i regi av Norges forskningsråd skal sendes elektronisk ved bruk av søknadssystemet i Norges forskningsråd. Søknader til CLIMIT-demo basert på fast utlysning på [climit.no](http://www.climit.no) sendes inn via søknadsportal på [climit.no](http://www.climit.no). Gassnova og Norges forskningsråd vil på basis av søknadens karakter avgjøre om søknadsbehandlingen og prosjektoppfølgning for enkeltprosjekter skal ivaretas av Forskningsrådet eller Gassnova.

Gassnova gjennomfører løpende behandling av søknader fra tidspunkt fastsatt i kunngjøringene. Tildeling av støtte vil finne sted løpende innenfor rammen av gjeldende statsstøtteregulering, jf. pkt. 6. I større tilskuddssaker vil individuell notifikasjon og forhåndsgodkjennelse fra ESA av støtten være nødvendig.

6 Kriterier for tilskudd

6.1 Tiltak som kvalifiserer for støtte

Støtte fra Gassnova til prosjekter for utvikling av miljøvennlig teknologi for kraftgenerering fra fossile brensler med fangst, transport og lagring av CO₂ kan gis til fem typer prosjekter:

- Teknisk-økonomiske mulighetsstudier der en ny teknologi vurderes enkeltvis eller i en verdikjede med tanke på å belyse teknologiens tekniske og kommersielle potensial
- Støtte til uttesting av teknologi i pilotskala. Dette kan for eksempel være enkeltstående prosessstrinn.
- Støtte til demonstrasjonsanlegg: Forsøk med testing og drift av anlegg i teknisk eller halvindustriell skala der formålet er å ta frem data som kan belyse teknologiens ytelse, driftsoptimalisering, tilgjengelighet og pålitelighet. Det skal belyses tekniske og økonomiske dimensjonerings- og skaleringsdata for investering og drift av fullskala anlegg, samt grunnlag for tilgjengelighets-, pålitelighets- og ytelsesgarantier som stilles av leverandør.
- Utvikling av kommersialiserbare tjenestekonsepter eller metodeverk direkte relatert til CO₂ håndtering og som er nødvendig for å realisere fullskala CO₂ fangst og lagring.
- Mindre bistand til faglig nettverksbygging og kompetansespredning der dette har en klart faglig og internasjonalt forankring.

6.2 Krav til prosjekter som kvalifiserer for støtte

I tildelingen av prosjektstøtte vil det bli stilt strenge krav til teknologienes kommersielle potensial. Med dette menes utsikter til lønnsomhet, markedsmuligheter, forretningskonsept, realisme i forretningsplaner mv. Det markedsmessige potensialet skal være utredet og dokumentert gjennom forskningsarbeid, forstudier og markedsanalyser. Herunder skal det belyses at utviklingen av teknologien kan være lønnsom såvel for leverandør som for bruker, og det skal hensyntas kapital- og driftskostnader.

Prosjekter som støttes i en prototyp- og demonstrasjonsfase skal videre være teknologisk kvalifisert gjennom dokumentasjon av forskning og utviklingsvirksomhet og gode resultater i laboratorieskala. Herunder ligger eksempelvis strømnings-tekniske og termodynamiske beregninger, prosessmessige flytskjema, og prosessregulering. Det skal gjøres prosessøkonomiske analyser for å sette teknologien inn i verdikjeden fra fossilt brensel via kraftproduksjon til CO₂-håndtering.

Statsstøtte til FoU skal stimulere foretak til å utføre forskning og utvikling i tillegg til sin daglige virksomhet. Den offentlige støtten skal være utløsende for det omsøkende prosjekt, dvs. bidra til å utvide forskningens omfang i størrelse eller anvendelsesområde eller til en raskere gjennomføring av prosjektet, jf. EFTAs overvåkningsorgans retningslinjer for statsstøtte til FoUoI kap. 6.

Søknaden skal ha prosjektplan med definerte delmål samt suksesskriterier for hver milepæl.

Det skal legges fram komplett prosjektplan med angivelse av ressursbruk og kostnader per milepæl samt rapporteringsplan. Videre må prosjektorganisering og metodeverk for prosjektgjennomføring og kontroll dokumenteres.

Kostnadsplanen skal (der dette er relevant) omfatte bygging av testanlegg eller utrustning, drift, test- og verifikasjonsarbeid inklusive rapportering, samt eventuell nedrigging etter fullført prosjekt.

Det skal foreligge en komplett finansieringsplan, og det skal avklares hvem som bærer risiko for kostnadsoverskridelser samt sikrer fullføringen av prosjektet.

Prosjektet skal i tillegg til finansieringsplanen angi andre potensielle inntektsgivende poster som eksempelvis salg av kraft, varme eller fysiske produkter som blir produsert gjennom forsøksdriften, og eventuelle restverdier som kan realiseres etter prosjektet: Eksempelvis salg av testanlegg eller deler av dette.

Prosjektet må bidra vesentlig til teknologi- og kompetanseutvikling i Norge innenfor CO₂-håndtering.

6.3 Krav til søkere som kvalifiserer for støtte

Prosjektansvarlig (bedrift, forskningsinstitusjon) må være etablert i Norge, og søker må være en ansvarlig juridisk person, formelt registrert i foretaksregister eller tilsvarende i Norge.

Søkere skal dokumentere egen teknisk, finansiell og organisasjonsmessig evne til gjennomføring av prosjektet og til kommersialisering av teknologiene. Det vil bli stilt krav til søkere og prosjektdeltakere med hensyn til evne til gjennomføring og egenfinansiering, herunder hensiktsmessige samarbeidskonstellasjoner som styrker muligheten for markedsintroduksjon. Det vil bli stilt krav til industriell deltakelse fra leverandører og brukere nasjonalt og internasjonalt.

Det skal opplyses om eventuell annen offentlig støtte til omsøkte prosjekt.

Det vil bli benyttet internasjonale nettverk og referanser ved vurderinger av teknologi-konsepter.

Det bør foreligge planer om uavhengig tredjeparts verifikasjon av resultatene som oppnås gjennom prosjektgjennomføring og uttesting.

6.4 Krav til finansiering og støttenivå

Støtten vil bli gitt i samfinansiering med technologieiere eller andre kilder og vil bli gitt under forutsetning om at prosjektet er fullfinansiert. Gassnova yter sin støtte i form av tilskudd.

Støtte vil kun bli gitt til fremtidig arbeid og kan ikke gis med tilbakevirkende kraft.

Tilskudd, herunder maksimale støttesatser og større enkelttildelinger, skal være innenfor statsstøtteregelverkets rammer.

Tilskudd baseres på budsjett utarbeidet med basis i de til enhver tid gjeldende regler for utregning av timepriser gitt av Norges Forskningsråd.

Statsstøtteregelverket begrenser tillatt støtteintensitet, jf. EFTAs overvåkningsorgans retningslinjer for statsstøtte til FoUoI kap. 5. Som en generell regel må brutto støtteintensitet for industriell forskning ikke overskride 50 prosent av prosjektets støtteberettigede kostnader. Til finansiering av tekniske forundersøkelser som inngår i forberedelsene til industriell forskning eller til utvikling før konkurransestadiet, kan det tildeles støtte på inntil henholdsvis 65 prosent og 40 prosent av kostnadene forbundet med slike undersøkelser. Ved utvikling før konkurransestadiet tillates en brutto støtteintensitet på 25 prosent av de støtteberettigede kostnadene. Det kan tildeles støtte til innovasjon knyttet til organisering og metoder til bruk innen serviceindustri og til innovative klynger i tråd med bestemmelsene i FoUoI retningslinjene kap. 5.5 og 5.8. Det er i visse tilfeller adgang til å heve satsene for tillatt støtteintensitet, for eksempel dersom støttemottager er en SMB. Det vises til retningslinjene for FoUoI kap. 5.1.3, 5.2, 5.5 og 5.8.

Programstyret kan tildele støtte med en støtteintensitet over grensene som er fastsatt i FoUoI-retningslinjene kap. 5. Slik støtte skal hjemles direkte i EØS-avtalen artikkel 61(3) c og krever individuell notifikasjon til ESA.

Tilskudd skal være innenfor rammene av statsstøtteregelverkets rammer for kumulasjon av støtte jf. FoUoI retningslinjene kap. 8. Med kumulasjon av støtte menes tildeling av mer enn én type støtte på et bestemt investeringsprosjekt, dvs. de investeringer i anleggsmidler som er nødvendige for å realisere prosjektet. Kumulasjon av forskjelligstøtte, for eksempel fra ulike støttegivere må ikke medføre at maksimal tillatt støtteintensitet overskrides. Støtten kan ikke kombineres med såkalt *bagatellmessig* støtte til de samme støtteberettigede kostnadene i den grad de maksimalt tillatte grensene for støtteintensitets overskrides.

ESA skal på forhånd informeres og godkjenne tildelinger som for den enkelte støttemottager overskrider følgende grenser:

- 20 millioner EUR til grunnforskning per foretak per prosjekt
- 10 millioner EUR til industriell forskning per foretak per prosjekt
- 7,5 millioner EUR til øvrige prosjekter per foretak per prosjekt
- 5 millioner EUR til innovasjon knyttet til organisering og metoder til bruk innen serviceindustri per prosjekt per foretak
- 5 millioner EUR til innovative klynger per klynge

Tildelinger over disse grensene skal håndteres i samsvar med bestemmelsene i FoUoI retningslinjene kap. 7.

6.5 Teknologirettigheter

Søker skal dokumentere sin rettmessige adgang til teknologi som benyttes eller danner grunnlag for utviklingen.

Søker skal videre fremlegge en plan for eierskap og beskyttelse, herunder patentering, av resultater som fremkommer gjennom prosjektet.

Gassnova skal ikke ha eierskap til resultater som fremkommer.

7 Tilskudd

7.1 Vedtak

Gassnova yter tilskudd til tiltak basert på en skjønnsmessig vurdering av tiltakets art, av søker og av støttebehov. Omfanget av støtten må i tillegg tilfredsstillende statsstøttereguleringen under EØS avtalen, jf. pkt. 6. Støtten vil bli spesifisert i en kontrakt mellom Gassnova og mottaker av støtten.

Tilskudd ytes på betingelse av at støtten benyttes etter nærmere spesifiserte forutsetninger og at oppfyllelsen av disse verifiseres med hensiktsmessige rapporteringskrav. Tilskudd kan utbetales med terminbeløp når prosjektets omfang og varighet gjør dette hensiktsmessig. Utbetaling av terminbeløp gjøres betinget av tilfredsstillende milepel-rapportering av fremdrift, resultater og ressursanvendelse.

Tilskudd kan bli avkortet i mangel av tilfredsstillende rapportering.

Tilskuddsmottaker kan også bli pålagt å tilbakebetale hele eller deler av tilskuddet dersom støtten ikke har blitt anvendt i samsvar med forutsetningene.

7.2 Tilskuddsbrev

Tilsagn om tilskuddsbeløp på grunnlag av innvilget søknad bekreftes med et tilskuddsbrev. Tilskuddsbrev sendes hver enkelt mottaker, eller til en instans som er legitimert til å formidle opplysninger om tilsagn videre. Tilskuddsbrevet med eventuelle vedlegg og Gassnovas kontrakt skal beskrive:

- formål og hva slags tiltak tilskuddet forutsettes benyttet til
- tilskuddsbeløp
- utbetalingsordning (tidspunkt(er), rutiner mv)
- vilkår for bruken av midlene, betingelser/frist for bortfall av tilsagn og eventuell frist for mottakeren til å akseptere vilkårene
- krav til rapportering og oppbevaring av dokumentasjon
- kontrolltiltak som kan bli iverksatt, med henvisning til bevilgningsreglementet § 10, dvs. at det overfor tilskuddsmottakeren tas forbehold om adgang for tilskuddsforvalteren til å føre kontroll med at midlene benyttes etter forutsetningene.

- reaksjonsformer dersom mottaker ikke opptrer i samsvar med forutsetningene for tilskuddet, tilbakebetalingsregler mv.
- forbehold om eventuelt for mye utbetalt tilskudd.

Tilskuddsbrev undertegnes av teknologidirektør i Gassnova.

7.3 Registrering av tilsagn m.m.

Tilsagn om tilskuddsbeløp skal registreres slik at Gassnova har oversikt over inngåtte forpliktelser.

8 Oppfølging av tilskudd

8.1 Utbetaling

Tilskuddsbeløp skal utbetales i henhold til Bestemmelser om økonomistyring i staten art. 6.3.5. Det skal ikke være anledning til å fremskynde utbetalinger, slik at mottakeren kan plassere tilskudd som rentebærende innskudd eller lån for å oppnå inntekter i tillegg til det bevilgede beløpet.

For investeringstiltak som det tar tid å gjennomføre, kan utbetaling skje i flere deler etter hvert som det mottas rapport om fremdriften.

Alle tilskuddsbeløp skal være attestert før utbetaling kan skje. Den som attesterer skal kontrollere at utbetalingsforslaget er i overensstemmelse med vedtaket om tilskuddet (tilskuddsbrevet), og at tilskuddsmottaker har sendt inn påkrevet dokumentasjon eller aksept av vilkår dersom det er stilt krav om det.

Gassnova skal følge bestemmelsene om systemer og rutiner ved utbetaling omtalt i kap. 3. i Bestemmelser om økonomistyring i staten av 12. desember 2003.

8.2 Tilbakebetaling

Gassnova skal etablere innkrevingsrutiner som sikrer tilbakebetaling, dersom en sluttavregning medfører at mottakeren skal tilbakebetale for mye utbetalt beløp. Der det er utbetalt for mye i fast årlig tildeling til et prosjekt som videreføres i etterfølgende år, kan tildelingen for etterfølgende år reduseres med et beløp tilsvarende det som er for mye utbetalt.

Gassnova kan kreve tilbakebetalt forholdsmessig andel av prosjektets finansiering eller gi avkortning av støttebeløp i tilfeller der det er oppstått kostnadsbesparelser i forhold til planene, eller det er realisert uforutsette inntekter til prosjektet.

8.3 Oppfølging og kontroll

Gassnova kan kreve tilleggsdokumentasjon og iverksette tiltak for å verifisere all informasjon som framlegges i forbindelse med søknad om støtte.

I forbindelse med tildeling av støtte vil Gassnova stille krav til rapportering om prosjektets framdrift, resultater og ressursanvendelse. Rapporter fra

tilskuddsmottakere skal gjøre det mulig å vurdere graden av måloppnåelse i forhold til resultatkravene i tilskuddsordningen og prosjektets planer. Gassnova kan iverksette kontrolltiltak for å etterprøve slik rapportering og for å ivareta hensynet til at midlene benyttes etter forutsetningene.

Rapportering fra tilskuddsmottaker kan etter avtale erstattes eller suppleres med informasjon fra andre kilder hvis disse gir relevant og tilfredsstillende informasjon.

Gassnova kan stille krav til attestasjon fra autorisert revisor vedrørende regnskapsmessige forhold eller andre nærmere spesifiserte oppfølgingskriterier.

IV Andre bestemmelser

9 Økonomiske rammer for tilskuddsvirksomheten

Tilsagn om tilskudd vil bli gitt innenfor rammen av Gassnovas budsjett for det aktuelle år, samt i medhold av særskilt tilsagnsfullmakt når det måtte foreligge.

10 Forvaltningslovens bestemmelser

For tilskuddsvirksomheten gjelder forvaltningslovens bestemmelser med visse unntak. For avgjørelser knyttet til tilskuddsvirksomheten gjelder ikke forvaltningslovens regler om begrunnelsesplikt. Slike avgjørelser kan ikke påklages hva gjelder skjønnsutøvelsen. Det vises i denne sammenheng til Kongelig resolusjon av 17. desember 2004 Om opprettelse og fastsettelse av vedtekter og fullmakter for forvaltningsorganet Gassnova, samt forskrift til forvaltningsloven (forvaltningslovforskriften) §§ 21 bokstav f og 30 bokstav e.

11 Evaluering

Tilskuddsvirksomheten vil bli gjenstand for evaluering. Tilskuddsmottakere skal på anmodning fra Gassnova gjøre informasjon tilgjengelig slik at tredjepart kan gjennomføre en uavhengig vurdering av søknadsprosesser, tildeling, oppfølging, resultater samt andre forhold av betydning for evaluering av tilskuddsordningen.

12 Internkontroll

For å sikre korrekt saksbehandling ved tildeling og utbetaling av tilskudd, skal Gassnova ha systemer, rutiner og tiltak som blant annet har til oppgave å forebygge, avdekke og korrigere feil og mangler.

Tiltakene skal bidra til å sikre korrekt:

- registrering av faste data
- søknadsbehandling, herunder dokumentasjon av beregningsresultater
- registrering av gitte tilsagn om tilskudd, navn, beløp, intensitet, sektor, insentiveffekt jf. FoUoI Retningslinjene punkt 164 - 168.
- utbetaling av tilskudd til rett mottaker og til rett tid
- registrering i regnskapet
- behandling av dokumentasjon fra tilskuddsmottaker

Mandat for programstyret for CLIMIT-programmet

Fastsatt av Olje- og energidepartementet

Revidert 28. mai 2014

Innledning

CLIMIT-programmet skal gi støtte til forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂ fra kraftgenerering og industrielle prosesser. Programmet er todelt: forskning og utviklingsprosjekter dekkes av Norges forskningsråd gjennom CLIMIT-FoU, og demonstrasjon og kommersialiseringsfasene dekkes av Gassnova SF gjennom CLIMIT-demo.

CLIMIT finansieres gjennom bevilgninger over statsbudsjettet til Norges forskningsråd for CLIMIT-FoU og til Gassnova SF for CLIMIT-demo, jf St.meld. nr. 47 (2003-2004) og Innst. S. nr. 135 (2004-2005). CLIMIT-FoU følger de vanlige retningslinjer for FoU-programmer i Norges forskningsråd, mens CLIMIT-demo er underlagt krav som er omhandlet i St.meld. nr. 47 (2003-2004), *Regelverk for Gassnovas forvaltning av tilskuddet til miljøvennlig teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂* og vedtektene for Fond for CLIMIT.

Dette mandatet gir de overordnede føringer fra Olje- og energidepartementet (OED) for programstyret for CLIMIT. Årlige føringer for gjennomføring av CLIMIT gis også i de årlige tildelingsbrev/oppdragsbrev til Norges forskningsråd og Gassnova SF. Disse målene og føringene gjelder også for programstyrets virksomhet.

Organisering av programstyret

Programstyret og dets leder oppnevnes av OED. Programstyret består av åtte medlemmer, hvorav én styreleder. OED oppnevner i tillegg to varamedlemmer. Samtlige innkalles til alle programstyremøter. Vervene som varamedlemmer skal rulleres mellom styremedlemmene (unntatt styreleder). Norges forskningsråd og Gassnova SF gir anbefalinger til kandidater til styreverv. Programstyret skal selv utpeke en nestleder.

Programstyret avholder møter så ofte programstyreledelsen finner det hensiktsmessig, eller når flertall av medlemmene ber om det. Sekretariatet innkaller til møter i samråd med styrets leder og sørger for at sakliste og sakspapirer sendes ut i rimelig tid før møtet. Forskningsrådet og Gassnova SF kan, ved behov, be om å få møte i programstyret.

Programstyret er beslutningsdyktig når antall medlemmer (styremedlemmer og varamedlemmer) som er habile og kan avgi stemme, ikke er mindre enn halvparten av antallet fast oppnevnte styremedlemmer. Vedtak fattes normalt ved konsensus. Dersom konsensus ikke oppnås, fattes vedtak ved alminnelig flertall. Ved stemmelikhet er programstyreleders stemme avgjørende.

Det skal føres referat fra programstyremøtene, og disse legges fram til godkjenning i påfølgende programstyremøte.

Programstyrets ansvar og oppgaver

Programstyret har et helhetlig ansvar for CLIMIT-programmet, dvs. for hele verdikjeden fra FoU til demonstrasjonsprosjekter. Programstyret skal ha en strategisk og langsiktig tilnærming og videreutvikle hensiktsmessige delmål og innsatsområder for realisering av programmet i tråd med mål og føringer i oppdragsbrev og tildelingsbrev fra OED. Dette skal reflekteres i programplan og utlysningstekster, som programstyret skal utarbeide og beslutte.

Programstyret har ansvar for utvikling og implementering av programmet gjennom seleksjon og vedtak av en balansert prosjektportefølje. Programstyret realiserer dette innenfor disponible budsjetttrammer gjennom bruk av relevante prosjekttyper. Programstyret skal planlegge gjennomføringen slik at det blir minst mulig økonomiske overføringer fra et år til det neste, med hensyn tatt til behovet for å finansiere større demonstrasjonsprosjekt.

Programstyret må sørge for et godt kunnskapsgrunnlag for sin egen aktivitet. Programstyret skal gjøre seg kjent med programporteføljen og påse at programaktiviteten har en fornuftig innretning og omfang i forhold til helheten. Programstyret skal påse at implementering av programmet ivaretar helhet og at det er godt koordinert med andre tilgrensende programmer og aktiviteter i Forskningsrådet og Gassnova SF. Programstyret bør holde seg godt orientert om internasjonale aktiviteter som har betydning for programmet.

Programstyret forventes å gi Gassnova SF og Forskningsrådet faglige råd, herunder ta initiativ til å formidle innspill, ideer og impulser om viktige utviklingstrekk innen det definerte området. Divisjonsstyret i Forskningsrådet og ledelsen i Gassnova SF skal videre kunne trekke på programstyret for å få nødvendige innspill og råd.

Programstyret skal legge til rette for at resultater fra programmet formidles til relevante målgrupper.

Programstyret skal påse at utlysninger, søknadsbehandling, vedtak, prosjektoppfølgning, evaluering og formidlingsaktivitet er godt kvalitetssikret.

Programstyreleder skal påse at programstyret er beslutningsdyktig når beslutninger skal tas. Programstyreleder skal videre forsikre seg om at gjeldende regler om habilitet og andre relevante saksbehandlingsrutiner er fulgt. Programstyret følger Forskningsrådets etiske retningslinjer ved behandling av FoU-søknader og Gassnova SFs etiske retningslinjer ved behandling av demo-søknader.

Programstyret bør løpende vurdere sin egen aktivitet og skal påse at det iverksettes hensiktsmessige evalueringer av programmets prosjektportefølje.

Rapportering

Programstyret har ansvar for utarbeidelse av en årsrapport for programmet, dvs. rapportering av resultatet av aktivitetene under CLIMIT-programmet, herunder måloppnåelse. Denne oversendes til OED gjennom Norges forskningsråd, via divisjonsdirektør til divisjonsstyret, for CLIMIT-FoU, og gjennom Gassnova SF, via administrerende direktør til Gassnova SFs styre, for CLIMIT-demo. Divisjonsstyret i Forskningsrådet og Gassnova SFs styre skal godkjenne årsrapport for henholdsvis CLIMIT-FoU og CLIMIT-demo.

Fullmakter

Programstyret har fullmakt til å gi tilskudd til forsknings-, utviklings- og demonstrasjonsprosjekter innenfor rammer gitt i oppdragsbrev og tildelingsbrev samt øvrige vedtekter og regelverk som gjelder CLIMIT-programmet som angitt i innledningen.

Programstyret kan på eget initiativ initiere og gi tilskudd til utredninger og analyser for å fremskaffe nødvendig kunnskapsgrunnlag for å sikre høy kvalitet i programgjennomføringen.

Programstyret kan gi Forskningsrådet og Gassnova SF fullmakt til å yte mindre støttebeløp innenfor en gitt ramme som vedtas av Programstyret.

Gassnova SF og Forskningsrådet inngår og signerer kontrakter for henholdsvis demo- og FoU- delen etter at vedtak om støtte foreligger. På tilsvarende måte forestår Gassnova SF og Forskningsrådet utbetaling av midlene og oppfølging av innvilgede prosjekter.

Programstyret skal påse at det ikke foretas disposisjoner eller inngås avtaler som påfører Gassnova SF eller Forskningsrådet forpliktelser som går utover de rammer og retningslinjer som er vedtatt for programvirksomheten.

Sekretariatet

Sekretariat for CLIMIT består av fagpersonell ansatt i Forskningsrådet for FoU-delen og Gassnova SF for demo-delen. Gassnova SF konstituerer en leder for sekretariatet som står for den daglige kontakt med programstyret. Sekretariatet har ansvar for forsvarlig drift og gjennomføring av aktiviteten i tråd med programstyrets beslutninger og vedtatte programplan. Sekretariatet og sekretariatslederen rapporterer til programstyret i CLIMIT-saker.

Sekretariatet organiserer søknadsprosesser i henhold til vedtatte prosedyrer gitt av Forskningsrådet og Gassnova SF, og legger fram for programstyret kvalitetssikrede innstillinger om bevilgningsvedtak samt eventuelle avvikssaker som fordrer programstyrevedtak. Sekretariatet følger opp vedtatte prosjekter i tråd med programstyrets beslutning og vedtatte prosedyrer.

For sekretariatets øvrige arbeidsoppgaver vises det til vedtatte prosedyrer gitt av Norges forskningsråd og Gassnova SF.

Revidert mandat for utredning av mulige fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge

Det vises til mandat for Gassnovas arbeid med å kartlegge mulighetsområdet for fullskala CO₂-håndtering i Norge av 11. mai 2011. Det vises også til departementets brev til Gassnova 2. november 2013 om Gassnovas utredning av CO₂-håndtering på mulige prosjekter utover Mongstad.

I mandatet fra 11. mai 2011 er følgende hovedføringer lagt til grunn for arbeidet:

”Departementet ønsker at utredningen identifiserer og analyserer hvilke muligheter og utfordringer man står overfor ved etablering av en fullstendig CO₂-håndteringskjede for fullskala CO₂-håndtering. I den sammenheng er det viktig å vurdere økonomiske og tekniske sider samt ulike kommersielle modeller.”

Viktige forutsetninger for arbeidet med CO₂-håndtering i Norge er endret. I 2013 ble planleggingen av fullskalaprojektet på Mongstad avsluttet. Regjeringen besluttet at det skulle legges frem en ny strategi for arbeidet med CO₂-håndtering og at Gassnovas pågående anskaffelse av mulighetsstudier måtte stanses i påvente av dette arbeidet.

Strategien er presentert i Prop. 1 S (2014-2015) OED. Målene for regjeringens strategi for arbeidet med CO₂-håndtering legger grunnlaget for utredningen av mulige fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge;

”Det overordna samfunns målet for regjeringas arbeid med CO₂-handtering er «Å oppnå stabilisering i konsentrasjonen av drivhusgasser i atmosfæren på et nivå som vil forhindre farlig menneskeskapt påvirkning av klimasystemet.», jf. klimakonvensjonen. Resultatet som tiltaka skal utløse er formulert i følgjande effektmål: «Å gi et selvstendig og målbart bidrag til å utvikle og demonstrere teknologi for fangst og lagring av CO₂ med et spredningspotensial». Utvikling av ein teknologi for CO₂-handtering avheng av at mange land medverkar. For at måla skal nåast er det nødvendig med teknologiutvikling og reduksjon av kostnadene.

Dei overordna krava til tiltaka er at dei bør vere utløysande, gi læring og global kunnskapsspreiing og redusere barrierar. I tillegg bør nytten stå i eit rimeleg forhold til kostnaden og risikoen som staten tek. Vidare skal tiltaka vere moglege å gjennomføre og realistiske.”

I strategien heter det videre at:

”Regjeringa har ein ambisjon om å realisere minst eitt fullskala demonstrasjonsanlegg for CO₂-handtering innan 2020. Det er utfordrande å realisere fullskala demonstrasjonsanlegg i Noreg, blant anna fordi det er få store og eigna punktutslipp. Det vil bli arbeidd vidare med å kartleggje moglegheitene for fullskala demonstrasjon av CO₂-handtering i Noreg. (...) Regjeringa vil vurdere verkemiddel og gjennomføre studiar av moglege fangstprosjekt i Noreg og moglegheiter for transport og lagring til potensielle fangstprosjekt.”

Regjeringens nye strategi medfører et behov for et revidert mandat for arbeidet med fullskala CO₂-håndteringsprosjekter i Norge. Arbeidet skal gjennomføres som en idéstudie, i utgangspunktet definert etter Gassnovas prosjektgjennomføringsmodell, jfr. Vedlegg 2 i Gassnovas statusrapport oversendt departementet 20. desember 2012. Formålet med kartleggingsarbeidet er å klargjøre om det er grunnlag for å sette i gang et industrielt prosjektmodningsløp for et CO₂-håndteringsprosjekt. Det skal etableres gode evalueringsmetoder og kriterier for kartleggings- og analysearbeidet. Arbeidet skal deles opp i

ulike deler, der fangstdelen og arbeidet med transport og lagring gjennomføres hver for seg, jfr. Prop. 1 S (2014-2015) OED:

1. Gassnova skal gjennomføre studier av muligheter for CO₂-fangst i Norge. Arbeidet skal omfatte en idéstudie av potensielle fullskala fangstprosjekter i Norge. Målgruppen for arbeidet skal være eiere av eksisterende landbaserte utslippskilder med utslipp over 400 000 tonn CO₂ per år. Utvidelser ved eksisterende utslippskilder kan også vurderes. Arbeidet kan inkludere utslippskilder under 400 000 tonn CO₂ per år, men det forutsetter at et potensielt prosjekt kan sannsynliggjøre nytteverdi med hensyn til teknologiutvikling, global overføringsverdi og læring. Gassnova skal i arbeidet ha dialog med relevante markedsaktører og trekke på kompetanse fra andre myndighetsorganer, inkludert Miljødirektoratet, der det er relevant.
2. Gassnova og Gassco skal i samarbeid utføre studier av muligheter for transport og lagring av CO₂ fra potensielle fangstprosjekter i Norge. Oljedirektoratet skal involveres i arbeidet etter behov. Arbeidet skal omfatte en systematisering og vurdering av kunnskap om mulighetene for å etablere transport- og lagringsløsninger fra aktuelle punktutslipp i Norge. Tilgjengelige data skal benyttes i størst mulig grad.
 - a. CO₂-lager: Arbeidet med å modne CO₂-lager gjennomføres som en idéstudie. Arbeidet utføres av Gassnova i samarbeid med aktuell lageroperatør og i jevnlig dialog med Oljedirektoratet. Idéstudien skal omfatte eksisterende CO₂-lager på norsk kontinentalsokkel samt nedstengte felt eller felt i senfasen. Samordning av lagring med CO₂-fangstprosjekter i utlandet skal også vurderes. Aktuelle CO₂-lager på norsk kontinentalsokkel er allerede modnet til mulighetsstudienivå. Dersom det skulle vise seg å være behov for å studere nytt CO₂-lager på norsk kontinentalsokkel skal Oljedirektoratets CO₂-lagringsatlas legges til grunn.
 - b. Transport av CO₂: Muligheter for rør- og skipstransport skal utredes. Arbeidet gjennomføres til idéstudienivå. Gassco er ansvarlig for gjennomføring av transportdelen av idéstudiearbeidet. Gasscos arbeid vil sammenstilles med Gassnovas studier av fangst og lagring.

Arbeidet med fangst, transport og lagring av CO₂ skal koordineres av Gassnova. Departementet legger til grunn at arbeidet vil utføres etter prinsippene for industrielle prosjektløp. Gassnova er ansvarlig for at det etableres et felles overordnet arbeidsprogram og en felles tidsplan. Gassnova, Oljedirektoratet og Gasscos midler til arbeidet blir bevilget separat. Arbeidsprogrammet skal utarbeides i dialog med Gassco, Oljedirektoratet og eventuelt andre aktører. Gassnova er ansvarlig for at overordnede funksjonskrav for kjeden blir definert. Gassnova og Gassco har sammen ansvaret for å definere omforente grensesnitt mellom fangst-, transport- og lagringsdelen av kjeden. Der det nye CO₂-transportsystemet møter et eksisterende transport- eller lagringssystem har Gassco ansvaret for å definere grensesnitt. Gassnova vil være ansvarlig for gjennomgående konsistens i design og håndtering av endringer. Rammene for en eventuell dialog med lagringsprosjekter i utlandet skal avklares nærmere med departementet før denne igangsettes. Oljedirektoratets rolle vil være å bistå med fagkompetanse på norsk kontinentalsokkel, bidra til definering av prosjektene, bidra med relevante data og å være ressursforvaltningsmyndighet.

Arbeidene med fangst, transport og lagring av CO₂ må sees i sammenheng med departementets arbeid med vurdering og etablering av rammevilkår og vil danne grunnlag for beslutning om eventuell videreføring og igangsetting av mulighetsstudier. Arbeidene vil gjennomføres som parallelle aktiviteter så langt det er mulig og igangsettes høsten 2014. Arbeidsplan og budsjett for neste fase skal utarbeides innen 1. mars 2015. Idéstudiene skal ferdigstilles innen 1. mai 2015.

Frister for rapportering og datoer for planlagte møter i 2015

Måned	Rapportering/møte	Tidspunkt
Januar		
Februar	Oppgaver i forbindelse med statsregnskapet 2014	1. februar
Mars	Forslag om budsjettendringer og omprioriteringer i 1. halvår	1. mars
	Redegjørelse for overordnede risiko- og vesentlighetsvurderinger	15. mars
	Årsrapport for 2014	15. mars
April	Budsjettforslag for 2016 - Gassnova SF	1. april
	Planer i henhold til § 9-plan for 2016	20. april
Mai		
Juni	Foretaksmøte	
	Kontaktmøte	
Juli		
August		
September	Forslag om budsjettendringer og omprioriteringer i 2. halvår	
	Regnskap per 31. august for Gassnova SF, samt revidert budsjett for 2015.	18. september
Oktober		
November	Foreløpig oppdragsbrev til Gassnova SF for 2016	Medio november
	Møte om foreløpig oppdragsbrev for 2016 og satsingsforslag 2017	Ultimo november
Desember	Ev. satsingsforslag for 2017	1. desember
	Kontaktmøte	

Det planlegges gjennomført to kontaktmøter mellom departementet og Gassnova i 2015. Det vil bli avholdt møter hvor budsjett og planer for inneværende og kommende år vil bli diskutert. Når behov for diskusjon av spesielle temaer oppstår, vil møter bli avholdt etter nærmere varsel.

Rundskriv R

Alle departementa
Statsministerens kontor

Nr.
R-12/2014

Vår ref
14/5721 TS

Dato
11.12.2014

Rapportering til statsrekneskapen for 2015

Rundskrivet er fastsett av Finansdepartementet med heimel i Reglement for økonomistyring i staten § 3.

1. Innleiing og innhald

Rundskrivet inneheld fristar og krav til rapporteringa til statsrekneskapen for 2015.

Frå 1.1.2015 er rapporteringa til statsrekneskapen endra slik:

- Refusjonar av løn skal ikkje lenger rapportast på inntektspostane 15–18, sjå omtale i rundskriv R-101, pkt. 4.4, og i rundskriv R-9/2014.
- Verksemder som er omfatta av nettoføringsordninga for budsjettering og rekneskapsføring av merverdiavgift, skal rapportera betalt merverdiavgift på det sentrale utgiftskapitlet 1633 Nettoordning, statleg betalt merverdiavgift, sjå omtale i rundskriv R-101, pkt. 4.1.

I pkt. 3 er det gjeve fristar for rapportering til statsrekneskapen for 2015. Pkt. 4 handlar om krav til rapportering til statsrekneskapen for ordinære statlege forvaltningsorgan og statens forvaltningsbedrifter, medan pkt. 5 handlar om rapportering for verksemder med særskilde fullmakter og statlege fond. Bruken av informasjon frå statsrekneskapen er omtalt i pkt. 6.

2. Verkeområdet for rundskrivet

Rundskrivet gjeld for statlege forvaltningsorgan, medrekna departement, jf. Reglement for økonomistyring i staten § 2. Forvaltningsorgan omfattar ordinære statlege forvaltningsorgan (“bruttobudsjetterte verksemder”), forvaltningsorgan med særskilde fullmakter til bruttoføring utanfor statsbudsjettet (“nettobudsjetterte verksemder”) og statens forvaltningsbedrifter. Desse er heretter kalla verksemder. Det vert presisert at rundskrivet òg gjeld ved forvaltning av statlege fond.

3. Fristar for å rapportere til statsrekneskapen for 2015

Periode	Frist	Periode	Frist
1.1. – 31.1.2015	16.2.2015	1.1. – 31.7.2015	14.8.2015
1.1. – 28.2.2015	16.3.2015	1.1. – 31.8.2015	15.9.2015
1.1. – 31.3.2015	15.4.2015	1.1. – 30.9.2015	15.10.2015
1.1. – 30.4.2015	15.5.2015	1.1. – 31.10.2015	16.11.2015
1.1. – 31.5.2015	15.6.2015	1.1. – 30.11.2015	15.12.2015
1.1. – 30.6.2015	15.7.2015	1.1. – 31.12.2015	15.1.2016

4. Rapportering frå bruttobudsjetterte verksemder og forvaltningsbedrifter

4.1 Rekneskapsrapport

Bruttobudsjetterte verksemder og forvaltningsbedrifter skal kvar månad senda inn rekneskapsrapportar¹ etter kontantprinsippet med akkumulerte tal for den perioden rekneskapen omhandlar.

Rekneskapsrapportar for 2015 skal innehalda *statskonto* og *artskonto* etter følgjande definisjonar:

- *Statens kontoplan*: Ei standardisert inndeling av statsbudsjettet og statsrekneskapen i utgifter, inntekter, egedelar, gjeld og eigenkapital.
- *Statskonto*: Kontoar i statens kontoplan som skal inngå i rapporten til statsrekneskapen, jf. rundskriv R-101.
- *Standard kontoplan*: Ein felles, standard kontoplan som verksemdene skal bokføre på i sine rekneskap. Standard kontoplan er fastsett på eit obligatorisk siffernivå og delar inn og grupperar verksemdene sine utgifter/kostnader, inntekter, egedelar og gjeld etter art.
- *Artskonto*: Kontoar i standard kontoplan på obligatorisk siffernivå som skal inngå i rapporten til statsrekneskapen, jf. rundskriv R-102.

Rekneskapsrapportar til statsrekneskapen skal innehalda rekneskapslinjer etter følgjande struktur (sjå vedlegg 1 for meir informasjon):

- statskonto
- artskonto
- beløp
- fullmakt

Kvar rekneskapsline skal innehalda fullmakt til postering på statskonto. Verksemdene skal gjera bruk av *eiga fullmakt*² når posteringa har heimel i tildelingsbrev til verksemda, og når posteringa gjeld statskontoar som er felles og opne for alle verksemdene (sjå vedlegg 2). Ved postering på framandtt kapittel skal *belastningsfullmakt* nyttast.

¹ Den einskilde verksemda vil normalt senda ein rapport til statsrekneskapen. Einskilde verksemder *kan* ha valt å organisera seg med fleire rekneskapsførarar, til dømes regionalt, slik at det vert sendt fleire rapportar til statsrekneskapen kvar månad.

² Verksemder som er omfatta av nettoføringsordninga for budsjettering og rekneskapsføring av meirverdiavgift, skal bruka *eiga fullmakt* ved rapportering av betalt merverdiavgift på kap. 1633, post 01. Dersom ei verksemd får belastningsfullmakt på ein budsjettpost (01-49) som inngår i nettoføringsordninga, kan betalt meirverdiavgift ved bruk av fullmakta, rapporterast på kap. 1633, post 01 ved å nytta *belastningsfullmakt*, jf. rundskriv R-101.

Forvaltningsbedriftene og Statens direkte engasjement i petroleumsverksemda (SDØE) skal for post 24 driftsresultat i tillegg rapportera på underpostar.

Rekneskapsrapporten skal sendast elektronisk til statsrekneskapen. Sjå meir om rekneskapsrapporteringa på <http://www.dfo.no/Forvaltning/Statsregnskapet>

Etter at verksemda har sendt inn rekneskapsrapporten skal ho henta avstemmingsliste frå statsrekneskapen og kontrollera at posteringane i statsrekneskapen er i samsvar med rekneskapen som er rapportert inn. Ved avvik skal feilen rettast etter instruksjon frå DFØ. Avstemminga skal dokumenterast. Sjå pkt. 4.3 om avstemming av mellomvære med statskassa.

4.2 Om rapportering av mellomvære med statskassa

Kvar rekneskapsfører³ er tildelt kvar sin 6-sifra statskonto for mellomvære med statskassa. Transaksjonar på balanse-/interimskontoar skal i S-rapporten rapporterast på statskontoen for mellomvære med statskassa og væra spesifisert med artskonto etter standard kontoplan på obligatorisk nivå, jf. vedlegg 1.

Statskontoen for mellomvære med statskassa skal være spesifisert med artskontoar for inngåande behaldning (IB) i året og behaldningar av fordringar og gjeld ved utgangen av rapporteringsperioden.

Artskontoen for IB mellomvære svarer til avslutningskontoen i verksemdenes rekneskap. Når verksemdas rekneskap vert avslutta og opna i ny rekning i neste rekneskapsår, vert resultatrekneskapen avslutta og nullstilt mot avslutningskontoen. Bruttobudsjetterte verksemdar og forvaltningsbedriftene har rett til å trekke likviditet frå sine oppgjerskontoar i Noregs Bank gjennom året, og ved årsslutt vil Noregs Bank nullstille likviditeten på desse oppgjerskontoane. Denne nullstillinga må verksemdene likeeins bokføre i sine rekneskap mot avslutningskontoen. IB for avslutningskontoen vil med det vera motkonto (netto) til verksemdas IB mellomvære med statskassa. Verksemdene skal i sine rekneskap bokføra og rapportera mellomværet fordelt på behaldningar av fordringar og gjeld ved utgangen av rapporteringsperioden. Sjå vedlegg 3 for meir informasjon om saldo på oppgjerskontoar ved årets slutt.

Nettobudsjetterte verksemdar og fond har ikkje statskonto for mellomvære med statskassa, jf. pkt. 5.

4.3 Avstemming av mellomvære med statskassa

Avstemming av mellomvære med statskassa skal dokumenterast ein gong i månaden. Det følgjer av Bestemmelsene pkt. 3.5.1 og 4.4.6. Verksemdene skal dokumentera balansen og avstemma og spesifisera rapporterte tal. Avstemminga og spesifikasjonen skal omfatte alle balanse-/interimskontoar.

³ Sjå note 1.

Utgående balanse for mellomvære med statskassa for ein aktuell periode kjem fram slik i statsrekneskapen:

Inngående balanse per 1.1.	
+ Netto endring i mellomvære for rapporteringsperioden	
= Utgåande balanse for rapporteringsperioden	

Saldo på konto for mellomvære med statskassa skal alltid motsvare summen av saldoar på interimskontoar i rekneskapen til verksemdene. Verksemdene pliktar å halde oversikt over dei rekneskapspostane som utgjør saldo på dei einskilte interimskontoane. Det er krav til dokumentasjon og avstemming av rekneskapen til verksemda. Saldo på den einskilte interimskontoen skal vera spesifisert og dokumentert, og summen av saldoar på interimskontoar skal stemma med utgåande balanse for mellomvære med statskassa.

4.4 Handtering av feil i rekneskapsåret og ved årsavslutning

Dersom den periodevise kontrollen og oppfølginga mot statsrekneskapen avdekkjer feil eller manglar, skal verksemdene ta dette opp med DFØ slik at feilen kan korrigerast innan fristen for neste rekneskapsrapportering.

Rekneskapsrapporten frå den einskilte verksemda per 31. desember 2015, med rapporteringsfrist 15. januar 2016, skal vere ein komplett rekneskap utan kjente feil eller manglar. Dei einskilte departementa må understreka for dei underliggjande verksemdene at eventuelle feil og manglar som vert identifiserte i rekneskapen, skal rapporterast til DFØ og korrigerast fortløpande. Som hovudregel skal dette gjerast innan neste rekneskapsrapportering, slik at førebels statsrekneskap for 2015 vert korrekt. Ompostering etter at førebels rekneskap føreligg er i hovudsak meint å skulla nyttast der førebels rekneskap ikkje er avstemt med verksemda sin rekneskap i samband med innsending av siste rekneskapsrapport.

4.5 Ved omorganisering

Når rekneskapsførarar vert overførde frå eit departement til eit anna, eller når rekneskapsførarar skal samlast i større einingar, eller vert delte opp, får det konsekvensar for mellomværet som dei har med statskassa.

Dersom dette skjer skal verksemdene kontakte DFØ så tidleg som mogleg for avklaring av korleis overføring av mellomvære og/eller opphør av mellomvære skal handsamast. Eventuelle endringar i oppgjerskontoar i Noregs Bank i samband med omorganisering må takast opp med DFØ, sjå rundskriv R-104.

5. Rapportering for nettobudsjetterte verksemdar og statlege fond

For nettobudsjetterte verksemdar og statlege fond skal det rapporterast forenkla til statsrekneskapen om likvidbevegelsen på oppgjerskonto i Noregs Bank, jf. Bestemmelsene pkt. 3.5.4 og 3.6.2 og rundskriv R-106. Rapporten skal vere avstemt med rekneskapen til verksemda eller fondet før den vert sendt til statsrekneskapen.

Likvidrapporten skal innan fristane i pkt. 3 sendast som signert og skanna vedlegg til e-post til statsregnskap@dfo.no. Fagdepartementet skal ha kopi.

Rapporten skal innehalde følgjande informasjon:

Namnet til verksemda⁴: _____

Likvidrapport for rekneskapsførarkonto: _____

For _____ måned _____ til statsrekneskapen og _____ departement

Inngåande saldo på oppgjerskonto i Noregs Bank	300,-
Endring i perioden	-200,-
Utgåande saldo på oppgjerskonto i Noregs Bank	100,-

For nettobudsjetterte verksemder og fond vert behaldninga på oppgjerskontoane ført over til nytt år, jf. pkt. 4.2 og vedlegg 3.

6. Bruken av rekneskapsinformasjonen i statsrekneskapen

6.1 Primær bruk, Riksrevisjonen og Statistisk sentralbyrå

Når rapportane frå dei statlege verksemdene og rekneskapsførarane er mottekne, utarbeider DFØ kvar måned ein samla løyvingerekneskap over budsjettkapitla til kvart departement. DFØ sender dei samla løyvingerekneskapane til departementa. Når året er slutt, utarbeider DFØ ein endeleg løyvingerekneskap og kapitalrekneskap som inngår i Meld. St. 3 om statsrekneskapen.

I tillegg til den primære bruken av statsrekneskapsinformasjonen i budsjettoppfølginga og i Meld. St. 3, har statsrekneskapen to andre sentrale bruksområde.

For det fyrste hentar Riksrevisjonen detaljert rekneskapsinformasjon frå statsrekneskapen. Informasjonen vert nytta i den årlige revisjonen og kontrollen med statsrekneskapen og revisjonen av rekneskapen i dei einskilde statlege verksemdene, jf. lova om Riksrevisjonen (lov 2004-05-07-21).

For det andre vert rekneskapsinformasjonen sendt til Statistisk sentralbyrå (SSB) som utarbeider nasjonalrekneskapen og statistikk om offentlege finansar. SSB utfører òg Noregs plikter knytt til internasjonal rapportering. SSB får tal frå statsrekneskapen kvar måned. Rapporteringa er basert på ein avstemt statsrekneskap som er spesifisert på kapittel/post-nivå, dvs. det same nivået som vert rapportert i meldinga til Stortinget.

6.2 StatRes

På oppdrag frå Kommunal- og moderniseringsdepartementet har SSB etablert StatRes, eit system for utvikling og formidling av statistikk om staten. SSB har tilgang til dei einskilde, årlege rekneskapsrapportane som utgjer statsrekneskapen. Dette inneber tilgang til følgjande rekneskapsrapportar på rekneskapsførarnivå:

- Akkumulert rekneskap per kapittel/post per rekneskapsførar. Ein rekneskapsførar vil normalt svare til ei verksemd, eller til ei underliggjande rekneskapseining når verksemda har valt å organisere seg med fleire slike.
- Rekneskap på obligatorisk nivå i standard kontoplan, jf. rundskriv R-102.
- Rekneskap på underpostnivå for kvar eining for utgiftspost 24, jf. rundskriv R-101.

⁴ For fond skal fondsnamnet brukast.

6.3 Publisering av månedleg statsrekneskap

DFØ publiserer kvar månad ein førebels løyvingsrekneskap for utgifter og inntekter på kapittel/post på internett.

For månadene januar til november vert rekneskapen lagt ut fyrste arbeidsdag i månaden etter rapporteringsfristen til statsrekneskapen. For rekneskapen per 31. desember vert rekneskapen lagt ut fyrste arbeidsdag i månaden etter at rekneskapen er bekrefta av departementa, normalt fyrste arbeidsdag i mars.

7. Forvaltning

Forvaltninga av statsrekneskapen ligg til DFØ. Som del av denne oppgåva fastset DFØ nærare krav til rekneskapsrapporten og gjev retningsliner for korleis verksemdene skal rapportera. Sjå nettsidene til DFØ for meir informasjon: www.dfo.no/forvaltning/statsregnskapet

Retningslinene og oppdatert informasjon om standard kontoplan finnst på nettsidene til DFØ, www.dfo.no. Sjå òg lenkja www.dfo.no/forvaltning/standard-kontoplan.

Har du spørsmål om rapporteringa til statsrekneskapen kan dei rettast til DFØ:

Seksjon for regelverk og konsernsystem
Telefon sentralbord: 40 00 79 97
E-post: statsregnskap@dfo.no

Med helsing

Astri Tverstøl e.f.
avdelingsdirektør

Torstein Sørbotten
fagdirektør

Vedlegg (3)

Kopi:
Stortingets administrasjon
Riksrevisjonen
Direktoratet for økonomistyring

Vedlegg 1

Månadleg saldorapport (S-rapport) til statsrekneskapen skal innehalde rekneskapslinjer med følgjande informasjon:

Statskonto	Artskonto	Saldo	Merknad
kkkkpp	aaa	000 000	Ein rad for kvar aktuelle statskonto i løyvingsrekneskapen i nummerserien 0001-5999. Kapittel og post utgjør 6 siffer. For post 24 nyttar forvaltningsbedriftene 8 siffer (underpost). Artskonto etter standard kontoplan på obligatorisk nivå, normalt på 3 siffer.
60xxxxxx	19x	000 000	Ein rad for kvar tilviste 8-sifra statskonto i 60-serien i kapitalrekneskapen til verksemdas bankkontoar/oppgjerskontoar i Noregs Bank. Artskonto 19x, der 193 nyttast for bankkonto innbetaling, 194 nyttast for bankkonto utbetaling og 195 nyttast dersom verksemda har tatt i bruk ein oppgjerskonto som dekkar både inn- og utbetaling.
7xxxxxx	1980/1970 1xx 2xx	000 000	Eigen 6-sifra statskonto i 70-72-serien i kapitalrekneskapen til verksemdas mellomvære med statskassa. Statskontoen skal spesifiserast med artskontoar i fleire rader: Artskonto 1xx for spesifikasjon av verksemdas behaldning av fordringar. Artskonto 2xx for spesifikasjon av verksemdas behaldning av gjeld. Artskonto 1980/1970 for spesifikasjon av samla inngående behaldning (IB) i året for høvesvis bruttobudsjetterte versender og forvaltningsbedrifter. Artskontoen vil svare til avslutningskontoen i verksemdenes rekneskap som resultatrekneskapen og nullstilte oppgjerskontoar avsluttas mot. IB for avslutningskontoen vil med det vera motkonto (netto) til verksemdas mellomvære med statskassa. Samla rapportering av IB og behaldningar av mellomvære over statskonto 7xxxxxx svarer til netto endring av mellomværet.
6000-9999	xxx	000 000	Normalt 6-sifra statkonto dersom verksamda er tilvist øvrige statskontoar å rapportera på i kapitalrekneskapen. Artskonto etter standard kontoplan på obligatorisk nivå, normalt på 3 siffer.

Kvar rekneskapsline skal i tillegg innehalda fullmakt til postering på statskonto.

Rekneskapsrapporten skal sendast elektronisk til statsrekneskapen. Sjå meir om rekneskapsrapporteringa på: <http://www.dfo.no/Forvaltning/Statsregnskapet>

Vedlegg 2

Felleskontoar som skal rapporterast som Eiga fullmakt til statsrekneskapen.

Kap 5309 Tilfeldige inntekter, post 29 Ymse

Kap 5341 Avdrag på uteståande fordringar,
post 91 Alminnelege fordringar

Kap 5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift,
post 80 Renter av statens faste kapital
post 81 Renter av mellomrekneskapen

Kap 5605 Renter av statskassas kontantbeholdning og andre fordringar,
post 83 Av alminnelege fordringar

Kap 5700 Folketrygdas inntekter,
post 72 Arbeidsgjevaravgift

Vedlegg 3

Saldo på oppgjerskontoar ved årets slutt

Noregs Bank fører saldo på verksemda sin(e) oppgjerskonto(ar) slik at kontoane syner 0 (null) ved starten av nytt rekneskapsår. Saldo på oppgjerskontoen(e) nullstilles ved at saldo føres over til statskassas årsoppgjerskonto i Noregs Bank.

Tømming av oppgjerskontoane skal skje i fyrste rekneskapsperiode (januar) og ikkje siste rekneskapsperiode (desember). Tømmebeløpet vil gå fram av første kontoutskrift frå Noregs Bank for januar.

Verksemda skal ved overføring av utgåande balanse til nytt rekneskapsår bokføre saldoen på oppgjerskontoen mot avrekning med statskassa i kontospesifikasjonen slik at saldo på dei oppgjerskontoar verksemda disponerer viser 0 (null) ved starten av nytt rekneskapsår. Nullstillinga av saldo ved overføring av utgåande balanse til nytt rekneskapsår skal ikkje inngå i årets bevegelsar på oppgjerskontoen(e), og heller ikkje i årets bevegelsar som rapporterast til statsrekneskapen.

Unntak frå denne prosedyren er nettobudsjetterte verksemder og fond der behaldningar på oppgjerskontoane vert overførte til nytt år.